

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра терапії і клінічної діагностики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Цвіліховський М.І.

“ ” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри терапії і клінічної діагностики

Протокол № _____ від “ ” _____ 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ доц. Костенко В.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна діагностика хвороб тварин

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність **212 - «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»**
(шифр і назва спеціальності)

Факультет **ветеринарної медицини**
(назва факультету)

Термін навчання : **денна форма, повний термін навчання (6 р.)**

Розробники:

Немова Т.В. доцент кафедри терапії і клінічної діагностики, к. вет. н.

Маринюк М.О. старший викладач кафедри терапії і клінічної діагностики,

к. вет. н.

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Клінічної діагностики хвороб тварин
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	<u>21 – «Ветеринарія»</u> (шифр і назва)	
Напрямок підготовки	<u>212 - «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»</u> (шифр і назва)	
Освітній ступінь	<u>Магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	6	
Форма контролю	Залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	_____
Семестр	5,6	_____
Лекційні заняття	60 год.	_____ год.
Практичні, семінарські заняття		_____ год.
Лабораторні заняття	60 год.	_____ год.
Самостійна робота	60 год.	_____ год.
Індивідуальні завдання		_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. _____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – „Клінічна діагностика хвороб тварин” – одна з перших клінічних дисциплін, що вивчаються студентами факультету ветеринарної медицини на II курсі навчання. Вона вчить принципам розпізнання хвороб тварин і вводить в курс вивчення інших профільюючих клінічних дисциплін, є методичною основою клінічної ветеринарної медицини

Завдання – «Клінічна діагностика хвороб тварин» є важливою пропедевтичною дисципліною в системі підготовки лікаря ветеринарної медицини, навчає методам дослідження тварин з метою розпізнання хвороб, перш за все внутрішніх незаразних, повідомляє основні відомості про семіотику (симптоми і синдроми хвороб і їх діагностичне значення), а також вчить лікарському мисленню і методиці постановки діагнозу, виробляючи у студентів методологічні основи мислення.

В процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

- освоїти прийоми поводження з тваринами;
- оволодіти методами клінічного дослідження тварин, включаючи фізичні, інструментальні та лабораторні методи;
- освоїти план і послідовність клінічного дослідження тварин, його окремих систем і органів;
- набути певних навиків вивчення і визначення основних симптомів внутрішніх хвороб тварин;
- освоїти методику диспансеризації продуктивних сільськогосподарських тварин;
- освоїти методи фіксації і приборкання тварин з метою безпечного проведення їх діагностики і лікування;
- оволодіти правилами професійної етики і деонтології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- володіти основними клінічними та сучасними лабораторними і інструментальними методами дослідження;
- засвоїти клінічні терміни і виявлення змін в організмі тварини;

вміти:

- здійснити прийом хворої тварини та відповідний фізичний огляд: вивчити повну розповідь власника, виходячи з клінічних міркувань проводити диференційну діагностику та встановлювати остаточний діагноз;

- аналізувати отримані результати клінічних спостережень і лабораторних досліджень;
- правильно оформляти ветеринарну документацію;
- ефективно комунікувати з колегами для обміну науковою та технічною інформацією та практичним досвідом.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНА ДІАГНОСТИКА

Тема лекційного заняття 1. Суть і значення дисципліни, зв'язок її з іншими дисциплінами. Поняття про симптоми, синдроми, діагноз, прогноз. Схема клінічного дослідження. Попереднє знайомство з твариною: реєстрація і анамнез

Тема лекційного заняття 2. Діагностичне значення дослідження шерстного (волосяного) покриву, шкіри, підшкірної клітковини. Патологічні зміни шкіри та підшкірної клітковини і їх діагностичне значення.

Тема лекційного заняття 3. Діагностичне значення дослідження видимих слизових оболонок та лімфатичних вузлів. Термометрія.

Змістовий модуль 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Тема лекційного заняття 4. Значення дослідження серцево-судинної системи. Схема дослідження. Огляд, пальпація.

Тема лекційного заняття 5. Дослідження тонів серця (аускультация) і їх зміни

Тема лекційного заняття 6. Шуми серця. Пороки серця та їх діагностика

Тема лекційного заняття 7. Електрокардіографія. УЗД та рентгенологічне дослідження серця

Тема лекційного заняття 8. Аритмії.

Змістовий модуль 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Тема лекційного заняття 9. План дослідження. Загальні клінічні методи дослідження верхніх (передніх) дихальних шляхів.

Тема лекційного заняття 10. Огляд, пальпація і перкусія грудної клітки і ділянки легень і їх діагностичне значення.

Тема лекційного заняття 11. Аускультация легень та її діагностичне значення. Основні дихальні шуми і їх зміни в фізіологічних і патологічних умовах. Рентгенологічне дослідження дихальної системи

Змістовий модуль 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ І ПЕЧІНКИ

Тема лекційного заняття 12. План дослідження. Значення клінічних методів дослідження ротової порожнини. Глотки, стравоходу, вола, рубця та їх клінічне значення.

Тема лекційного заняття 13. Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини та його клінічне значення (дослідження передшлунків, сичуга і шлунка). Загальноклінічні методи дослідження печінки у тварин.

Тема лекційного заняття 14. Дослідження шлунку і кишечника моногастричних тварин. Ендоскопія

Змістовий модуль 5. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЧОВОЇ І НЕРВОВОЇ СИСТЕМ

Тема лекційного заняття 15. Схема дослідження. Діагностичне значення клінічних методів дослідження нирок і сечовивідних шляхів. Спеціальні методи дослідження сечової системи (УЗД, рентген, біопсія, цистоскопія)

Тема лекційного заняття 16. Дослідження фізико-хімічних властивостей сечі і їх діагностичне значення. Дослідження осадів сечі

Тема лекційного заняття 17. План дослідження. Дослідження поведінки тварин, черепа і хребта, органів чуттів та їх діагностичне значення.

Тема лекційного заняття 18. Дослідження чутливості, рефлексів, координації рухів, судом, парезів та паралічів і їх діагностичне значення.

Змістовий модуль 6. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ КРОВІ

Тема лекційного заняття 19. План дослідження. Діагностичне значення фізичних і морфологічних досліджень крові

Тема лекційного заняття 20. Лейкограма та її діагностичне значення. Лейкоцитози, лейкоцитопенії та їх клінічне значення

Тема лекційного заняття 21. Біохімічне дослідження крові

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНА ДІАГНОСТИКА						
Тема 1.	12	4		4		4
Тема 2.	12	4		4		4
Тема 3.	12	4		4		4
Разом за змістовим модулем 1	36	12		12		12
Змістовий модуль 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ						
Тема 4.	8	4		2		2
Тема 5.	10	4		2		2
Тема 6.	8	2		4		2
Тема 7.	6	2		2		2
Тема 8.	6	2		2		2
Разом за змістовим модулем 2	38	14		12		12
Змістовий модуль 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ						
Тема 9.	10	4		2		4
Тема 10.	8	2		4		2
Тема 11	6	2		2		2
Разом за змістовим модулем 3	24	8		8		8
Змістовий модуль 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ І ПЕЧІНКИ						
Тема 12.	10	2		4		4
Тема 13.	12	4		4		4
Тема 14.	10	2		4		4
Разом за змістовим модулем 4	32	8		12		12
Змістовий модуль 5. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЧОВОЇ І НЕРВОВОЇ СИСТЕМ						
Тема 15.	8	2		2		4
Тема 16.	6	2		2		2
Тема 17.	8	4		2		2
Тема 18.	10	4		4		2
Разом за змістовим модулем 5	32	12		10		10
Змістовий модуль 6. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ КРОВІ						
Тема 19.	6	2		2		2
Тема 20.	6	2		2		2
Тема 21.	6	2		2		2
Разом за змістовим модулем 6	18	6		6		6
Усього годин						
	180	60		60		60

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені	
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені	
2		
...		

1. Теми лабораторних занять

з дисципліни "Клінічна діагностика хвороб тварин" для студентів III курсу (повний термін навчання) спеціальності „Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза” на 2020-2021 навчальний рік

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1.	<u>Загальна діагностика</u> Підхід до тварин і їх фіксація.	4
2.	Реєстрація і анамнез. Визначення габітусу.	2
3.	Дослідження шерстного (волосяного) покриву, шкіри з підшкірною клітковиною.	2
4.	Дослідження видимих слизових оболонок	2
5.	Дослідження лімфатичних вузлів. Термометрія.	2
Модуль 2		
6.	<u>Дослідження серцево-судинної системи.</u> Дослідження серцевого поштовху. Перкусія серця та її клінічне значення.	2
7.	Аускультация серця. Тони серця	2
8.	Шуми серця. Пороки	2
9.	ЕКГ	2
10.	Дослідження судин.	2
11.	Дослідження венозного і артеріального тиску.	2
Модуль 3		
12.	<u>Дослідження системи дихання.</u> Дослідження верхніх дихальних шляхів.	2
13.	Огляд, пальпація, перкусія грудної клітки в ділянці легень.	2
14.	Аускультация легень та її клінічне значення.	2
15.	Рентгенологічне дослідження органів дихання	2
Модуль 4		
16.	<u>Дослідження системи травлення.</u> Дослідження апетиту, прийому корму і води. Дослідження органів ротової порожнини, глотки, стравоходу.	2
17.	Зондування стравоходу, шлунка, рубця, вола, сітки.	2
18.	Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини у великої і дрібної рогатої худоби (рубець, сітка, книжка, сичуг, кишечник).	2
19.	Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини у коней, свиней і дрібних тварин.	2
20.	Дослідження кишечника. Ректальне дослідження	2
21.	Рентгенологічне дослідження органів черевної порожнини	2

	Клінічні методи дослідження печінки.	
	Модуль 5	
22.	<u>Дослідження сечової системи.</u> Клінічні методи дослідження сечової системи.	2
23.	Катетеризація уретри та сечового міхура.	2
24.	Дослідження сечі. Визначення фізичних властивостей. Дослідження сечі на вміст протеїну, протеоз, вуглеводів, пігментів крові, індикану, кетонових тіл, уробіліну, жовчних пігментів та жовчних кислот. Дослідження осаду сечі	2
25.	УЗД та рентген нирок	2
26.	<u>Дослідження нервової системи.</u> Дослідження поведінки тварин, органів чуття, чутливості, рефлексів.	2
27.	Модуль 6	
28.	<u>Дослідження системи крові.</u> Способи й техніка одержання крові у різних видів тварин. Дослідження морфологічного складу крові. Техніка виготовлення, фіксація, фарбування мазків крові	2
29.	Виведення лейкограми	2
30.	Дослідження біохімічних показників крові	2

Всього 60 год.

2. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами. Комплекти тестів, контрольних запитань для визначення рівня знань студентів

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Магістр» Спеціальність 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»	Кафедра терапії і клінічної діагностики 2020-2021 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин»	Затверджую Зав. кафедри Костенко В. М. « _ » _____ 2020 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Патологічні дихальні шуми та їх діагностичне значення.			
2. Протеозурія і її діагностичне значення.			
Тестові завдання різних типів			

1. Сукупність усіх відомостей про хвору тварину зі слів власника або обслуговуючого персоналу називається:

У бланку відповідей впишіть одним словом:

Правильна відповідь: анамнез

2. Які патологічні зміни відносяться до порушення:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Цілісності шкіри	A	гангрена шкіри
2	Збільшення об'єму шкіри	B	кірки
3	Первинних висипів	C	ангіоневротичні набряки
4	Вторинних висипів	D	пухирці

Правильна відповідь: 1-A; 2-C; 3-D; 4-B

3. До якого ребра доходить задня перкусійна межа серця у різних тварин?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	А	до 7-го ребра
2	У коней	В	до 6-го ребра
3	У собак	С	до 5-го ребра

Правильна відповідь: 1-С; 2-В; 3-А

4. Розставити у відповідності до класифікації шумів серця:

А. Перикардіальні	1. Органічні
В. Ендокардіальні	2. Шум тертя
	3. Шум хлюпання
	4. Функціональні

Правильна відповідь: А-2, 3; В-1, 4

5. Пальпацією грудної клітки можна виявити:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1	межі легень
2	основні дихальні шуми
3	додаткові дихальні шуми
4	наявність набряків
5	цілісність ребер
6	її болючість

Правильна відповідь: 4, 5, 6

6. Розставити у відповідності патологічні стани, при яких відмічається пронос:

А. Легкий, мимовільний	1. При гельмінтозах
В. Тривалий, стійкий	2. При аліментарній диспепсії
	3. При сальмонельозах
	4. При кокцидіозі
	5. При згодовуванні зіпсованих кормів

Правильна відповідь: А-2, 5; В-1, 3, 4

7. Зондування телят проводять зондом:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	В. Черкасова
2	Г. Даценка
3	С. Меліксетяна
4	І. Телятнікова

Правильна відповідь: 2

8. Дати пояснення патологічним станам:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Енурез	А	зменшення загальної кількості сечі, яка виникає внаслідок зниження фільтрації або підвищення реабсорбції її у нирках
2	Странгурія	В	мимовільне виділення сечі без прийняття відповідної пози і активної участі самої тварини
3	Поліурія	С	збільшення добової кількості сечі внаслідок підсилення фільтрації або послаблення реабсорбції у нирках
4	Олігурія	Д	болісне виділення сечі маленькими потоками або краплями, що супроводжується тенезмами

Правильна відповідь: 1-В; 2-Д, 3-С; 4-А

9. Чим характеризується:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Лордоз	А	викривлення хребта вверх
2	Кіфоз	В	викривлення хребта в здоровий бік
3	Сколиоз	С	викривлення хребта вниз

Правильна відповідь: 1-С; 2-А; 3-В

10. Гіпофосфатемія виникає при:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1	гострій дистрофії
2	нефротичному синдромі
3	рахіті
4	дефіциті вітаміну Д
5	гломерулонефриті

Правильна відповідь: 1, 3, 4

1. Розставити у відповідності ознаки, характерні для:

А. Гострого паренхіматозного запалення лімфатичних вузлів	1. Щільні
В. Хронічного запалення лімфатичних вузлів	2. Болючі
	3. Не болючі
	4. Збільшені
	5. Горбкуваті
	6. Гладенькі
	7. Температура шкіри над лімфатичним вузлом підвищена

Правильна відповідь: А-1,2,4,6,7; В-1, 3, 4, 5

2. За тривалістю перебігу гарячки розрізняють:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1. ефемерні	4. хронічні
2. субфебрильні	5. гострі
3. піретичні	6. постійні

Правильна відповідь: 1, 4, 5

3. Сегмент QRS на електрокардіограмі відображає:

У бланку відповідей впишіть номер однієї правильної відповіді:

1	процес збудження передсердь
2	процес збудження шлуночків
3	електричну діастолу серця
4	час проходження збудження від передсердя до шлуночків

Правильна відповідь: 2

4. Де знаходиться пункт найкращої чутності двостулкового клапана у різних видів тварин?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	А	в 4-у міжреберному проміжку зліва
2	У коней	В	в 4-у міжреберному проміжку зліва на 4-6 см нижче лінії плечового суглоба
3	У свиней	С	в 5-у міжреберному проміжку зліва
4	У собак	Д	в 5-у міжреберному проміжку зліва на 4-6 см нижче лінії плечового суглоба

Правильна відповідь: 1-В, 2-Д, 3-А, 4-С

5. Інспіраторна задишка клінічно проявляється:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1	втягнутою головою і шиєю
2	піднятою головою
3	розставленими грудними кінцівками
4	розставленими тазовими кінцівками
5	правильним чергуванням фаз вдиху та видиху
6	западання міжреберних м'язів
7	западанням черевної стінки вздовж реберної дуги

Правильна відповідь: 1, 3, 6

6. Розставити у відповідності патологічні стани, які викликають різні види жовтяниць:

А. Гемолітичну жовтяницю	1. цироз печінки	4. лептоспіроз
В. Паренхіматозну жовтяницю	2. інфекційна анемія коней	5. гепатоз
	3. гепатит	6. бабезіоз

Правильна відповідь: А-2, 4, 6; В-1, 3, 5

7. **Сліпа кишка у коней розташована у:**

У бланку відповідей впишіть номер однієї правильної відповіді:

1	правій голодній ямці і здухвині
2	лівій здухвині
3	верхній лівій половині черевної порожнини
4	нижній лівій половині черевної порожнини

Правильна відповідь: 1

8. **Розставити у відповідності компоненти осаду сечі:**

A. Організовані	1. еритроцит	5. епітеліальні клітини
B. Неорганізовані	2. кристали солей	6. циліндри
	3. лейкоцити	7. циліндроїди
	4. кристали кислот	

Правильна відповідь: А-1,3,5,6,7; В-2, 4

9. **Опускання верхньої повіки це:**

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1	птоз	3	мідріазис
2	енофтальм	4	анізокорія

Правильна відповідь: 1

10. **Самовільне відокремлення сироватки крові від її згустку при відстоюванні називається:**

У бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом:

Правильна відповідь: ретракція

11. **За часом розпізнавання хвороби розрізняють діагноз:**

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1	точний
2	ранній
3	сумнівний
4	пізній
5	індивідуальний

Правильна відповідь: 2,4

12. **Розставити у відповідності патологічні стани, які викликають різні види жовтяниць:**

A. Гіпертермфія	1. при переохолодженні
B. Гіпотермія	2. при фізичних крововтратах
	3. при пневмоніях
	4. при гострих респіраторних хворобах
	5. при ураженні центральної нервової системи
	6. при уремії
	7. при гнійних процесах
	8. при сепсисі

Правильна відповідь: А-3, 4, 7, 8; В-1, 2, 5, 6

13. **На яких судинах досліджують артеріальний пульс у різних видів тварин?**

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	A	на стегновій артерії
2	У коней	B	на лицьовій артерії
3	У птахів		не досліджують
4	У собак		на поверхневій скроневої артерії

Правильна відповідь: 1-В, 2-Д, 3-С, 4-А

14. **Розставити у відповідності патологічні стани, які призводять до послаблення серцевих тонів.**

A. Першого	1. міокардоз
B. Другого	2. колапс
	3. зниження кров'яного тиску у малому колі кровообігу
	4. зниження кров'яного тиску у великому колі кровообігу
	5. дилатація шлуночків

Правильна відповідь: А-1, 5; В-2, 3, 4

15. **Тупий звук при перкусії грудної клітки виявляють при:**

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1.	хронічний альвеолярний емфіземі легень	4.	гідротораксі
2.	гострій альвеолярний емфіземі легень	5.	Крупозній пневмонії
3.	пневмотораксі		

Правильна відповідь: 4, 5

16. Тонкий кишечник у коней досліджують:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1	в нижній лівій половині черевної порожнини
2	в верхній та середній лівій половині черевної порожнини
3	в середній правій половині черевної порожнини
4	в нижній правій половині черевної порожнини

Правильна відповідь: 2

17. Блювання центрального походження виникає:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1.	при енцефаліті	4.	на початковій стадії гарячкових захворювань
2.	при захворюваннях глотки	5.	в період одужування
3.	при уремії	6.	при захворюваннях

Правильна відповідь: 1, 3, 4

18. Внаслідок яких патологічних змін утворюються різні циліндри в осаді сечі

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Гіалінові циліндри	A	внаслідок дистрофічних змін каналців
2	Епітеліальні циліндри	B	внаслідок ниркових кровотеч
3	Лейкоцитарні циліндри	C	Внаслідок налипання лейкоцитів на нитки слизу
4	Еритроцитарні циліндри	D	Внаслідок протеїнурії ниркового походження

Правильна відповідь: 1-Д, 2-А, 3-С, 4-В

19. До поверхневих рефлексів відносять:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1.	рефлекси копитної кістки	4.	колінний рефлекс
2.	рефлекси холки	5.	корезальний рефлекс
3.	рефлекси ахілового сухожилка	6.	черевний

Правильна відповідь: 2, 5, 6

20. Розставити у відповідності патологічні стани, які призводять до послаблення серцевих тонів.

A. Моноцитоз	1. при сироваткових хворобах
B. Еозинофілія	2. при хронічних септичних процесах
	3. при видужуванні після гострих запальних хвороб
	4. при екземах
	5. при паразитарних захворюваннях
	6. при бабезіозах

Правильна відповідь: А-2, 3, 6; В-1, 4, 5

21. Розставити у відповідності характерні ознаки:

A. Запальних набряків	1. місцеве підвищення температури шкіри
B. Застійних набряків	2. симетричність розташування
	3. болючість
	4. тістоподібна консистенція
	5. безболісність
	6. різке відмежування пошкоджених тканин від здорових
	7. місцева температура не підвищена

Правильна відповідь: А-1, 3, 6; В-2, 4, 5, 7

22. Які причини призводять до зміни кольору слизових оболонок?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	блідість	A	підвищення вмісту в крові білірубіну
2	синюшність	B	внаслідок крововиливів у слизову оболонку
3	жовтяничність	C	зменшення в крові вмісту гемоглобіну, кількості еритроцитів
4	геморагічне почервоніння	D	збільшення вмісту в крові відновленого гемоглобіну

Правильна відповідь: 1-С, 2-Д, 3-А. 4-В

23. За величиною пульсової хвилі розрізняють артеріальний пульс:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1. великий	4. ритмічний
2. малий	5. стрибкоподібний
3. середній	

Правильна відповідь: 1, 3, 5

24. При яких патологічних станах вислуховуються шуми в серці?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Шум тертя	A	накопиченні рідкого ексудату в перикарді
2	Шум плеску	B	анеміях, коли в'язкість крові зменшується
3	Функціональний ендокардіальний шум	C	недостатності тристулкового клапана
4	Органічний ендокардіальний шум	D	відкладання фібрину на листках перикарду

Правильна відповідь: 1-Д, 2-А, 3-В, 4-С

25. Задня перкусійна межа легень по лінії сідничного горба зліва у різних видів тварин знаходиться:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	A	14-й міжреберний проміжок
2	У коней	B	11-й міжреберний проміжок
3	У собак	C	9-й міжреберний проміжок

Правильна відповідь: 1-В, 2-А, 3-С

26. Розлади просування у стравохід через порожнину глотки змішаних із слиною кормових мас у вигляді кормової грудки, називається:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом

Правильна відповідь: дисфагія

27. Розставити у відповідності найбільш поширені методи, які застосовують для дослідження великої рогатої худоби:

A. Рубця	1. проба Рюге
B. Сітки	2. аускультация
	3. перкусія
	4. руменографія
	5. глибока пальпація в ділянці мечоподібного хряща
	6. пальпація в ділянці лівої голодної ямки

Правильна відповідь: А-2, 3, 4, 6; В-1, 5

28. Розставити у відповідності хвороби, які супроводжуються глюкозурією:

A. Фізіологічною	1. хронічний гломерулонефрит
B. Патологічною	2. при поїданні великої кількості вуглеводних кормів
	3. ниркова недостатність
	4. в/в введення глюкози
	5. післяродовий період
	6. цукровий діабет

Правильна відповідь: А-2, 4, 5; В-1, 3, 6

29. Скорочення м'язів невеликої сили, які нагадують тремтіння називають:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом

Правильна відповідь: тремор

30. Зрушення ядра вправо – це збільшення кількості:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1.	паличкоядерних нейтрофілів
2.	сегментоядерних нейтрофілів
3.	юних нейтрофілів
4.	мієлоцитів

Правильна відповідь: 2

31. Патологічні стани, які характеризують:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	садна	A	вологий або сухий некроз шкіри й підшкірних тканин
---	-------	---	--

2	пролежні	В	механічне пошкодження шкіри і підшкірної клітковини
3	гангрену	С	неглибокі ушкодження шкіри, які супроводжуються порушенням її сосочкового шару й судин
4	рани	Д	глибокі зміни шкіри й підшкірних тканин внаслідок тривалого лежання тварин в одному положенні

Правильна відповідь: 1-С, 2-Д, 3-А, 4-В

32. Гарячка, яка характеризується різними добовими коливаннями температури тіла без будь-яких закономірностей називається:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом

Правильна відповідь: атипова

33. Розставити у відповідності причини змін серцевого поштовху

А. Посилення	1. зниження тонуусу міокарда
В. Послаблення	2. фізичне навантаження
	3. міокардоз
	4. початкова стадія міокардиту
	5. гідроперикардит
	6. гарячка
	7. інтоксикація організму

Правильна відповідь: А-2, 4, 6, 7; В-1, 3, 5

34. Чергування малих і великих пульсових хвиль називається:

У бланку відповідей впишіть номер однієї правильної відповіді:

1. ниткоподібним пульсом
2. альтернуючим пульсом
3. дефіцитом пульсу
4. пустим пульсом

Правильна відповідь: 2

35. Розставити у відповідності патологічні стани, які призводять до появи типів дихання

А. Черевного	1. гостре розширення шлуночка
В. Грудного	2. альвеолярна емфізема легень
	3. гемоторакс
	4. тимпанія рубця
	5. запалення очеревини
	6. переломи ребер
	7. плеврит

Правильна відповідь: А-2, 3, 6, 7; В-1, 4, 5

36. Механічна жовтяниця у тварин виникає при:

У бланку відповідей впишіть номер однієї правильної відповіді:

1. порушенні відтоку жовчі	4. бабезіозах
2. отруєннях	5. руйнуванні еритроцитів
3. лептоспірози	

Правильна відповідь: 1

37. Як змінюється частота скорочень рубця у великої рогатої худоби?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	При гіпотонії рубця	А	6 і більше скорочень за 2 хвилини
2	На початковій стадії гострої тимпанії рубця	В	майже не виявляються або відсутні
3	При атонії рубця	С	1-2 скорочення за 2 хвилини

Правильна відповідь: 1-С, 2-А, 3-В

38. Часте виділення сечі називають:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом

Правильна відповідь: полакція

39. Які патологічні зміни органів зору відповідають:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Птозу	А	Западання очних яблук
2	Енофтальму	В	Вип'ячування очних яблук

3	Екзофтальму	С	Опускання верхньої повіки
4	Ністагму	D	Дрижання очей

Правильна відповідь: 1-С, 2-А, 3-В, 4-Д

40. Які зміни характерні для нейтрофільного лейкоцитозу?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	З простим зрушенням ядра	A	лейкопенія, збільшення кількості молодих форм нейтрофілів, з дистрофічними змінами ядра та цитоплазми
2	З різким регенеративним зрушенням ядра	B	збільшення кількості нейтрофілів, загальна кількість лейкоцитів в межах норми
3	З гіпопластичним зрушенням ядра	C	Виражений лейкоцитоз, збільшення кількості юних нейтрофілів, мієлоцитів, паличко ядерних-у 2 рази

Правильна відповідь: 1-В, 2-С, 3-А

41. Сприятливим симптомом вважають:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1.	зниження температури тіла до норми
2.	різке зниження температури тіла нижче норми
3.	відсутність жуйки
4.	шум клеоту в легенях

Правильна відповідь: 1

42. Які патологічні стани відповідають:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Вузлик	A	округле підвищення шкіри розміром до горошини, що утворюється внаслідок відшарування епідермісу й містить серозне випотівання
2	Пухирцю	B	велике овальне, округле, різко обмежене щільне підвищення шкіри, яке утворюється внаслідок серозної інфільтрації мальпігієвого шару
3	Гноячку	C	щільне округле блідо-червоного кольору підвищення шкіри, розміром від макового зерна до горошини, й якому відсутня рідина
4	Пухирю	D	округло-конічне підвищення шкіри наповнене гнійним ексудатом

Правильна відповідь: 1-С, 2-А, 3-Д, 4-В

43. Якому методу дослідження серця відповідають наведені визначення?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Графічна реєстрація звукових явищ у серці	A	аускультация
2	Вистукування ділянки серця для визначення його меж	B	перкусія
3	Вислуховування звукових явищ у серці під час його роботи	C	електрокардіографія
4	Графічна реєстрація електричних явищ в серці при його збудженні	D	фонокардіографія

Правильна відповідь: 1-Д, 2-В, 3-А, 4-С

44. Де знаходиться пункт найкращої чутності клапанів аорти у різних видів тварин:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У коней	A	в 4-у міжреберному проміжку зліва
2	У свиней	B	в 4-у міжреберному проміжку зліва на 2-3 см нижче лінії плечового суглобу
3	У собак	C	в 3-у міжреберному проміжку зліва

Правильна відповідь: 1-В, 2-С, 3-А

45. Які причини виникнення патологічних дихальних шумів?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Хрипів	A	накопичення невеликої кількості ексудату в альвеолах
2	Шуму тертя	B	накопичення трансудату у плевральній порожнині
3	Шуму плеску	C	нашарування фібрину на листках плеври
4	Крепітації	D	накопичення ексудату в бронхах

Правильна відповідь: 1-Д, 2-С, 3- В, ;-А

46. Розставити у відповідності патологічні стани, при яких відмічаються запори:

A. Органічні B. Функціональні	1. при звуженні кишки рубцями 2. при недостатньому моціоні 3. при гельмінтозах 4. при послабленні моторної функції кишечника 5. глибока пальпація в ділянці мечоподібного хряща 6. при запаленні кишечника
----------------------------------	---

Правильна відповідь: А-1, 3; В-2, 4, 5

47. Загальний метеоризм кишечника розвивається внаслідок:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1. інвагінації кишок 2. сплутуванні кишок 3. запаленні кишок 4. завороті кишок

Правильна відповідь: 3

48. Яким патологічним станам відповідають:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Клонічні судоми	А	чергування клонічних і тонічних судом
2	Тонічні судоми	В	дуже короткі і швидко настаючі один за одним скороченнями окремих м'язів або їх груп, що змінюються їх розслабленням
3	Змішані (клоніко-тонічні) судоми	С	стійкі тривалі спазми м'яза або групи м'язів, які нібито закладають у цьому стані

Правильна відповідь: 1-В, 2-С, 3-А

49. При ураженні уретри кров у сечі присутня:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1. у кінцевих порціях сечі 2. на протязі усього акту сечовиділення 3. у середній порції сечі 4. на початку сечовиділення

Правильна відповідь: 4

50. Який патологічний стан викликає:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Метаболічний ацидоз	А	пригнічення функції дихального центра і розвиток серцево-судинної недостатності
2	Метаболічний алкалоз	В	подразнення дихального центра токсичними продуктами
3	Респіраторний ацидоз	С	порушення проміжного обміну речовин у тканинах і нагромадження в них органічних кислот
4	Респіраторний алкалоз	Д	нагромадження в організмі основ, посилена втрата нелетких кислот, надмірне виведення нирками H ⁺ (водню) з одночасним підвищенням бікарбонатів у крові

Правильна відповідь: 1-С, 2-Д, 3-А, 4-В

Контрольні питання

1. Дати визначення симптомам.
2. Як поділяються симптоми за значенням для встановлення діагнозу?
3. Як поділяються симптоми, зважаючи на значимість для прогнозування?
4. Що таке синдром хвороби?
5. Дайте визначення діагнозу.
6. Який діагноз може бути за ступенем достовірності?
7. Який діагноз може бути за ступенем обґрунтування?
8. Як розрізняють діагноз за часом розпізнавання?
9. Написати план клінічного дослідження хворих тварин.

10. Що включає попереднє дослідження хворої тварини?
11. Що включає загальне дослідження хворої тварини?
12. Реєстрація включає в себе ...
13. Анамнез. З яких частин він складається?
14. З яких питань складається *anamnesis vitae*?
15. З яких питань складається *anamnesis morbi*?
16. Які загальні методи дослідження тварин Ви знаєте?
17. Які інструментальні методи дослідження тварин ви знаєте?
18. Габітус – це...
19. Які вимушені положення тіла Ви знаєте?
20. Як відрізнити вимушене лежаче положення тіла від природнього лежачого?
21. Які вимушені пози тварин Ви знаєте?
22. Які вимушені рухи тварин Ви знаєте?
23. Коли виникає вимушене лежаче положення тіла?
24. Коли виникає стояче вимушене положення тіла у тварин?
25. Класифікація конституцій коней за Зайцевим В.І?
26. Що входить до фізіологічних властивостей шкіри?
27. Причини прояву ціанозу шкіри.
28. Причини появи анемічності шкіри.
29. Причини появи іктеричності шкіри.
30. Причини появи геморагічного почервоніння шкіри.
31. Причини появи гіперемічного почервоніння шкіри.
32. Як відрізнити почервоніння гіперемічне від геморагічного?
33. Як визначити еластичність шкіри?
34. Причини, які викликають зниження еластичності шкіри?
35. Як визначають вологість шкіри?
36. Причини, що зумовлюють загальне підвищення температури шкіри?
37. Причини, які зумовлюють місцеве підвищення температури шкіри?
38. Гіпергідроз, його різновидності та причини його виникнення.
39. Ангідроз та причини його виникнення?
40. Які Ви знаєте сторонні запахи шкіри?
41. Що відноситься до патологічних змін шкіри?
42. Що належить до первинних висипів?
43. Що належить до вторинних висипів?
44. Що відноситься до порушення цілісності шкіри?
45. Як поділяються набряки за походженням?
46. Діагностичне значення дослідження серцевого поштовху.
47. Що спричиняє послаблення серцевого поштовху?
48. В результаті чого виникає посилення серцевого поштовху.
49. Як Ви розумієте стукаючий серцевий поштовх.
50. Методика визначення верхньої межі серця у коней.
51. Методика визначення верхньої межі серця у ВРХ.
52. Як визначити задню перкусійну межу серця у домашніх тварин?

53. Що таке зона відносної серцевої тупості? У яких тварин вона досліджується?
54. Що таке зона абсолютної серцевої тупості? У яких тварин вона досліджується?
55. Як відрізнити I – ий тон серця від II – ого.
56. Які звукові компоненти утворюють I – ший сиситолічний тон?
57. Які звукові компоненти утворюють II – ий діастолічний тон?
58. Причини посилення серцевих тонів.
59. Причини послаблення серцевих тонів.
60. Причини, що призводять до розщеплення і роздвоєння серцевих тонів?
61. Чим зумовлена тахікардія?
62. Чим зумовлена брадикардія?
63. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у ВРХ.?
64. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у свиней?
65. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у коней?
66. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у собак?
67. Класифікація шумів серця.
68. Як відиференціювати функціональні ендокардіональні шуми від органічних?
69. Чим характеризується *stenosis ostii atrioventricularis dextrii*?
70. Чим характеризується *insufficiencia valvularum aortae*?
71. Чим характеризується *insufficiencia valvularum artaeriae pulmonalis*?
72. Чим характеризується *insufficiencia valvulae tricuspidalis*?
73. Чим характеризується *stenosis ostii atrioventricularis sinistri*?
74. Чим характеризується *insufficiencia valvulae bicuspidalis*?
75. Чим характеризується *stenosis ostii aortae*?
76. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у коней?
77. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у великої рогатої худоби?
78. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у дрібних тварин?
79. Який артеріальний пульс може бути за висотою пульсової хвилі?
80. Що входить до якості пульсу?
81. Який артеріальний пульс може бути за напруженням артеріальної стінки?
82. Який артеріальний пульс може бути за наповненням артерії?
83. Який артеріальний пульс може бути за формою пульсової хвилі?
84. Який артеріальний пульс може бути за величиною пульсової хвилі?
85. Як визначити позитивний венний пульс?
86. В яких випадках спостерігають рясні носові витікання?
87. Типи задишки та причини їх появи?

88. Клінічні ознаки експіраторної задишки?
89. Специфічна поза тварини при інспіраторній задишці.
90. Типи дихання і діагностичне значення їх визначення у тварин.
91. Причини виникнення тахіпноє.
92. Причини виникнення брадипноє.
93. Якого кольору слизова оболонка носа у коней, ВРХ, ДРХ?
94. Методи дослідження гортані, і що при кожному з них визначають?
95. Методи дослідження трахеї, і що при кожному з них визначають?
96. Діагностичне значення аускультатії гортані та трахеї?
97. Способи підрахунку частоти дихальних рухів у тварин.
98. Частота дихання у с/г тварин і від чого вона залежить?
99. Методи дослідження пазух лицьової частини черепа та їх клінічне значення.
100. Клініко – діагностичне значення пальпації грудної клітки.
101. Що таке поле перкусії легень?
102. Особливості дослідження сичуга телят.
103. Клінічна оцінка методів дослідження шлунка коней.
104. Особливості зондування шлунка коня.
105. Методи дослідження шлунка собак та їх клінічна оцінка.
106. Особливості зондування шлунка свиней.
107. Особливості зондування шлунка м'ясоїдних.
108. Діагностичне значення дослідження кишечника у коней.
109. Особливості ректального дослідження у ВРХ.
110. Загальні методи дослідження печінки у ВРХ.
111. Розлади діурезу і їх діагностичне значення.
112. Значення дослідження фізичних властивостей сечі.
113. Індиканурія та її діагностичне значення?
114. Уробілінурія і її діагностичне значення?
115. Протеозурія і її діагностичне значення.
116. Білірубінурія, холіурія та їх діагностичне значення.
117. Глюкозурія та її діагностичне значення.
118. Катетеризація уретри і сечового міхура кобил.
119. Катетеризація уретри і сечового міхура корови.
120. Протеїнурія та її діагностичне значення.
121. Клінічне значення дослідження кольору сечі тварин.
122. Клінічне значення дослідження консистенції сечі тварин.
123. Техніка взяття крові у тварин для біохімічних досліджень.
124. Що включає в себе морфологічне дослідження крові?
125. Діагностичне значення морфологічних досліджень крові.
126. Що включають в себе фізико – хімічні дослідження крові?
127. Що включають в себе біохімічні дослідження крові?
128. Від чого залежить відносна щільність крові та діагностичне значення її визначення?
129. Які фактори впливають на швидкість звертання крові і діагностичне значення її визначення?

130. Що таке ретракція кров'яного згустку, які фактори на неї впливають і діагностичне значення її визначення?
131. Що таке в'язкість крові, від чого вона залежить і діагностичне значення її визначення?
132. Швидкість осідання еритроцитів фактори, які на неї впливають і діагностичне значення її визначення.
133. Що слід розуміти під резистентністю еритроцитів?
134. Як визначають осмотичну резистентність еритроцитів та її діагностичне значення?
135. Гематокритна величина та діагностичне значення її визначення.
136. Гемоглобін, його склад та діагностичне значення його визначення.
137. Одиниці виміру та середні показники вмісту гемоглобіну в крові здорових тварин.

8. Методи навчання:

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (метод справ, лабораторна робота, практична робота).

9. Форми контролю:

- поточний (опитування, тестування);
- рубіжний (контрольна робота, реферат, модулі);
- підсумковий (тестування, екзамен письмовий).

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

- а) Технічні засоби:
Мультимедіоцентр – 2
Графопроєктор - 1
Електрокардіограф - 2
Апарат для УЗД -1
Цифровий рентгеноапарат - 1
б) Персональний комп'ютер - 1

12. Рекомендована література

Основна література:

1. Ветеринарный энциклопедический словарь. - М.: Советская энциклопедия.– 1981. – 639 с.
2. Внутрішні незаразні хвороби тварин. Навчальний посібник / [Цвіліховський М.І., Береза В.І., Січкач В.С. та ін.]. – Київ.: Аграрна освіта, 2014. – 613 с.
3. Карпуть И.М. Гематологический атлас сельскохозяйственных животных. – Минск: Ураджай, 1986. – 160 с.
4. Клиническая диагностика внутренних болезней сельскохозяйственных животных / [Смирнов А.М., Конопелько П.Я., Пушкарев Р.П. и др.]. - М.: Агропромиздат, 1988.-384 с.
5. Клиническая лабораторная диагностика в ветеринарии / [Кондрахин И.П., Курилов Н.В., Малахов А.Г. и др.]. - М.: Агропромиздат, 1985.-245 с.
Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та інші.; За ред.В.І. Левченка.– Біла Церква, 2004. – 608 с.
6. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та інші.; За ред.В.І. Левченка і В.М. Безуха.– Біла Церква, 2017. – 544 с.
7. Клінічна діагностика хвороб тварин. / [Левченко В.І., Судаков М.О., Мельник Й.Л. та ін.]; - К.: Урожай, 1995. - 368 с.
8. Клінічне дослідження екзотичних тварин. Навчальний посібник / Козачок В.С., Скиба О.О., Цвіліховський М.І. – К.: Арістей, 2010. – 248 с.
9. Кудрявцев А.А., Кудрявцева Л.А. Клиническая гематология сельскохозяйственных животных. - М.: Колос, 1974.-168 с.
10. Мустакимов Р.Г. Флюорография в ветеринарии. - М.: Колос, 1974.-186 с.
Н.А. Уразаев, Г.П. Новошинов, В.Н. Локтионов. - М.: Агропромиздат, 1985. -179 с.
11. Практикум з клінічної діагностики хвороб тварин / М.І.Цвіліховський, В.О.Бондар, О.М.Якимчук, М.О.Маринюк. – Київ, ДЦ Копрінт. – 2017. – 307 с.
12. Практикум по диагностике внутренних болезней сельскохозяйственных животных / [Смирнов А.М., Беляков И.М., Дугин Г.Л. и др.] - М.: Агропромиздат, 1985.-135 с.
13. Практикум по клинической диагностике с рентгенологией / [Беляков И.М., Дугин Г.Л., Кондратьев В.С, Ленец И.А.].- М.: Колос. - 1992. - 286 с.
14. Справочник по патологии обмена веществ у животных / [Судаков Н.А., Грачев А.Д., Береза В.И и др.]. - Киев: Урожай, 1984.-256 с.
15. Судаков М.О., Береза В.І., Погурський І.Г. Внутрішні незаразні хвороби сільськогосподарських тварин. - Київ: Вища школа, 1985.-236 с.
16. Томов Л., Томов И. Нарушения ритма сердца (перевод с болгарского). - София: Медицина и физкультура, 1979. – С. 42-59.
17. Уразаев Н.А. Биогеноценоз и патология сельскохозяйственных животных /
18. Уша Б.В. Клиническое обследование животных / Б.В. Уша, М.А. Фельдштейн. - М.: Агропромиздат, 1986. – 303 с.

Допоміжна література:

- Мікроскопічні дослідження осадів сечі сільськогосподарських тварин.- Метод. вказівки до практичних занять для студентів ФВМ./ М.І. Цвіліховський, В.А. Грищенко, І.Г. Погурський, В.О. Бондар, Т.І. Левищенко - К.: Вид. центр НАУ.- 2000. - 37 с.

- Методичні вказівки щодо проходження навчальної практики з дисципліни "Клінічна діагностика хвороб тварин" студентами факультету ветеринарної медицини: спеціальність 7.130501. / М.І Цвіліховський , В.О.Бондар , І.Г.Погурський , В.А.Грищенко ,О.М Якимчук,Т.І.Левищенко - К.: Вид. центр НАУ.- 2001.-17 с.
- Електрокардіографія.-Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності “ Ветеринарна медицина” освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст (7.130501) та магістр (8.130501) /М.І.Цвіліховський ,І.Г. Погурський, В.І.Берега , В.О.Бондар та ін. –К.:НАУ.-2004.- Ч.1.-17с.
- Електрокардіографія.-Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності “ Ветеринарна медицина” освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст (7.130501) та магістр (8.130501) /М.І.Цвіліховський ,І.Г. Погурський, В.І.Берега, В.О.Бондар та ін. –К.:НАУ.-2004.- Ч.2.-17с.
- Діагностика пороків серця.-Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності “ Ветеринарна медицина” освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст магістр (8.130501) /М.І.Цвіліховський , Т.І. Левищенко, І.Г. Погурський, В.О.Бондар, О.М.Якимчук–К.:НАУ.-2004.- 36с.
- Ендоскопія шлунково-кишкового тракту у собак і котів. Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності “ Ветеринарна медицина” освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст магістр (8.130501) /М.І.Цвіліховський , Т.І. Левищенко, О.М.Якимчук, І.Г.Погурський, В.О.Бондар. –К.:НАУ.-2005.- 20с.
- Показники крові тварин при патології. Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності “Ветеринарна медици́н” освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст магістр (8.130501) /М.І.Цвіліховський , О.М.Якимчук, Т.І. Левищенко, І.Г. Погурський, В.О.Бондар. –К.:НАУ.-2006.- 31с.
- Цифрова рентгенологія. Методи отримання зображення і переваги перед традиційними технологіями. Методичні вказівки для підготовки фахівців ОКР «Магістр» за спеціальністю 8.130501 -“Ветеринарна медицина” / М.І. Цвіліховський, В.О. Бондар, В. М. Костенко та ін. – К. : НУБіП України.-2010.- 36 с.
- Загальне дослідження тварин. Методичні вказівки з проведення клінічних занять із студентами ОКР «Бакалавр» спеціальності “Ветеринарна медицина” / М.І. Цвіліховський, В.О. Бондар, Т.В. Немова та ін. – К. : ЦП «КОМПРИНТ».-2012.- 27 с.
- Спеціальні методи дослідження тварин. Методичні вказівки для підготовки фахівців ОКР «Бакалавр» за спеціальністю 6.110101 “Ветеринарна медицина” (Частина 1) / М.І. Цвіліховський, В.О. Бондар, Т.В. Немова та ін. – К. : ЦП «КОМПРИНТ».-2012.- 30 с.
- Лабораторне дослідження сечі. Методичні вказівки до проведення практичних занять / М.І.Цвіліховський, Т.І. Левищенко, О.М. Якимчук, В.О. Бондар та ін..-К.:НУБіП України.– 2014.– 45 с.
- Здорове і хворе серце тварин. Методичні вказівки для підготовки лікаря ветеринарної медицини ОКР «Магістр» / Цвіліховський М.І., Берега В.І., Палюх Т.А., Немова Т.В. та інші. –К. «Компринт». –2014. – 37 с.
- Як уникнути помилок при дослідженні та побудові діагнозу хвороб системи дихання в тварин? Методичні вказівки для підготовки лікаря ветеринарної медицини ОКР «Магістр». / Берега В.І., Палюх Т.А., Немова Т.В. та інші. –К. «Компринт». –2014. – 33 с.
- Ультразвукова діагностика хвороб нирок у дрібних домашніх тварин. Методичні вказівки для підготовки фахівців ОКР «Магістр». / Бондар В.О., Якимчук О.М., Немова Т.В., Павелиця О.О. та ін. – К. «Компринт». –2014. – 49 с.
- Спеціальні методи дослідження тварин. Методичні вказівки до лабораторних занять із студентами спеціальності “Ветеринарна медицина” (Частина 2) / М.І. Цвіліховський, В.О. Бондар, О.М. Якимчук та ін. – К. : НУБіП України.-2015.- 78 с.
- Спеціальні методи дослідження тварин. Методичні вказівки до лабораторних занять із студентами спеціальності “Ветеринарна медицина” (Частина 3) / М.І. Цвіліховський, В.О. Бондар, О.М. Якимчук – К. : ЦП «КОМПРИНТ».-2016.- 70 с.

13. Інформаційні ресурси

www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

www.dnsgb.com.ua – Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук

library.nubip.edu.ua – Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Факультет ветеринарної медицини

Анотація робочої програми з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» для ОС «Бакалавр» за спеціальністю 211 - «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Курс – 3

Семестр – 5,6

Кредитів - 6

Лекцій - 60 год.

Лабораторна робота - 60 год.

Самостійна робота – 60

Форма звітності – залік – 5 семестр, екзамен – 6 семестр, навчальна практика – 6 семестр

Клінічна діагностика хвороб тварин" - одна з профільюючих клінічних дисциплін, які формують магістра ветеринарної медицини. Для ефективного лікування тварин, прогнозування хвороб необхідне вміння розпізнавати хвороби, групувати їх у патогенетично зв'язані симптомо-комплекси і на основі цього робити висновок - встановлювати діагноз. Усі клінічні дисципліни ґрунтуються на діагностиці. Методи клінічного обстеження застосовуються при діагностуванні різних за своєю етіологією захворювань – внутрішніх, хірургічних, гінекологічних, інфекційних, паразитарних. Значення дисципліни для формування магістра ветеринарної медицини зростає з уведенням спеціалізації господарств, застосуванням новітніх технологій утримання і годівлі продуктивних тварин та зростанням кількості домашніх тварин.

“Clinical diagnosis of animal diseases” - one of the profiled clinical disciplines that form the master’s degree of Veterinary Medicine. For effective treatment of animal disease forecasting skills necessary to recognize the disease, grouped them in the pathogenetic symptom-complexes and on the base of this facts we make conclusion - establish a diagnosis. All courses are based on clinical diagnosis. Clinical examination methods used in the diagnosis of various diseases, their etiology - internal, surgical, gynecological, infectious, parasitic. Value discipline for a master’s degree of veterinary medicine is growing with the introduction of specific farms, application of new technologies and productive animals, and feeding the growing number of pets.